

d'ací, d'allà

Negligir la ciència: Sartre i Unamuno

Llegeixo *Le siècle de Sartre*, de Bernard-Henri Lévy (Grasset, París, 2000). En el capítol segon, l'autor es pregunta a què és degut el gran ascendent intel·lectual de Sartre en el seu temps, i l'atractiu parcial però considerable que encara conserva. Un dels primers elements és, segons Lévy, «[...] el talent o, més ben dit, l'ambició de Sartre. El seu apetit. La seva curiositat insaciable. El seu vessant intel·lectual integral, decidit a posseir, com ho diu sovint, "el món sencer" a procurar-se els mitjans d'aquesta fabulosa hegemonia [...] Filosofia, és clar. Però també política. Literatura. Periodisme. Crítica literària. Reportatge. I encara, com si això no li fos prou, i li calgués estar segur d'haver-ho assajat tot, [...] teatre, lletres de cançons, conferències, emissions de ràdio, guions de cinema, [...]»

Em sorprèn que un pensador d'avui pugui sentir-se tan enlluernat per aquesta innegable voracitat intel·lectual, però, sense que sembli passar-li pel cap, en cap moment al llarg de les cinc-cents pàgines del llibre, els seus límits evidents:

una manca absoluta d'interès per la ciència, per tot el que fa referència al discurs científic, a la seva visió del món, a les seves conseqüències. Aquest és el paper de la ciència, segons sembla, en «el món sencer» dels intel·lectuals «integrals» de Sartre i de Lévy. No cal, doncs, retreure exclusivament a Unamuno el «que inventen ellos»; no és només un casticisme hispànic. La diferència entre els dos casos, és clar, rau en la globalitat de l'ambient cultural respectiu: per a Unamuno, una Espanya amb una migradíssima tradició científica i una vasta inoperància universitària. Per a Sartre (o per a Heidegger), a França (o a Alemanya), el context era una tradició rica i àmplia, que feia que el seu desinterès absolut per la ciència quedés mitigat pel fet de comptar, de totes maneres, amb una vasta activitat científica.

És cert que, per als esperits més preocupats per qüestions del sentit de la vida, pels conflictes de la moral, per la injustícia revoltant de la societat mundial, la ciència és un àmbit d'un silenci exasperant, que la immensa energia dedicada

pels científics a petits detalls del món fa l'efecte d'una alienació elitista, que el ritme frenètic de la tecnologia (amb oblit de qualsevol mena de solidaritat més o menys humanitària) sembla una forma inquietant de demència. Però la ressonància d'aquestes opinions no és la mateixa si són formulades en un àmbit de sequera o d'exuberància científica: en el primer cas, aquestes opinions semblen més extemporànies que en el segon. Unamuno sembla més excèntric que Sartre, no perquè els seus arguments per deixar de costat la ciència siguin menys respectables (suposant que cap dels dos autors s'hagués pres la molèstia de fer-ho raonadament, cosa que en aquest moment no em consta), sinó perquè animar a desconfiar de la ciència en un desert científic sembla més irresponsable que no pas fer-ho en un país ple de vitalitat científica.

David Jou